

ZBADANIE SPOSOBÓW CELOWEGO WYRZĄDZENIA USZCZERBKU NA ZDROWIU OSOBIE ODBYWAJĄCEJ NA UKRAINIE KARĘ W POSTACI POZBAWIENIA WOLNOŚCI

Borovyk Andrii

*doktor nauk prawnych, starszy wykładowca w Katedrze Prawa Karnego i Sprawiedliwości
Międzynarodowego Uniwersyteu Ekonomiczno-Humanistycznego
im. akad. Stepana Demianczuka, Riwne, Ukraina
aborovyhok@gmail.com*

Streszczenie. W artykule naukowym autor przedstawia problematyczne aspekty wynikające w procesie zbadania wyrządzenia uszczerbku na zdrowiu osobie odbywającej karę w postaci pozbawienia wolności na Ukrainie. Autor przeanalizował dynamikę przestępczości na Ukrainie oraz ustalił stopień śmiertelności przestępstw na Ukrainie zaś przy pomocy badań empirycznych ustalił, iż wszystkie sposoby wyrządzenia krzywdy cielesnej osobie odbywającej karę w postaci pozbawienia wolności, można podzielić na kilka grup według różnych kryteriów: według formy działania, według metod działania, według metod wpływu, według charakteru wpływu traumatycznego. Autor proponuje przeprowadzić szczegółową analizę typowych śladów, co pozwoli w praktyce uniknąć błędów przy prawidłowej kwalifikacji działań przestępczych oraz zaoszczędzić wysiłek i środki podczas badania spraw z danej kategorii.

Słowa kluczowe: przestępstwo, kara, sposób, zdrowie, oskarżony, pozbawienie wolności.

RESEARCH OF WAYS OF CAUSING HARM TO THE HEALTH OF THE PERSON WHO SERVES SENTENCE IN THE FORM OF IMPRISONMENT IN UKRAINE

Borovyk Andrii

*PhD., Senior Lecturer in the Department of Criminal Law and Justice
International Economic and Humanitarian University the name
of academician Stepan Demyanchuk, Rivne, Ukraine*

Abstract. In the scientific article the author discloses the problem aspects arising in the course of investigation of infliction of harm to the health of the person who serves sentence in the form of imprisonment in Ukraine. The author has analyzed dynamics of crime in Ukraine, has defined degree of latency of crimes in Ukraine, and for results of an empirical research, has defined that all ways of infliction of bodily injury, for the person who serves sentence in the form of imprisonment can conditionally divide into groups on different criteria: in an act form, by an act method, by an influence method, on character of a type of traumatic influence. The author suggests to carry out in details the analysis of typical traces that will allow to avoid in practice mistakes at the correct qualification of criminal action and to save forces and means at investigation of affairs of this category.

Key words: crime, infliction, way, health, convicted, imprisonment.

ДОСЛІДЖЕННЯ СПОСОБІВ ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ ЗДОРОВ'Ю ОСОБИ, ЯКА ВІДБУВАЄ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ

Боровик Андрій

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри кримінального права та правосуддя Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степані Дем'янука, Рівне, Україна

Анотація. У науковій статті, автор розкриває проблемні аспекти, які виникають у процесі розслідування заподіяння шкоди здоров'ю особи яка відбуває покарання у виді позбавлення волі в Україні. Автор проаналізував динаміку злочинності в Україні, визначив ступінь латентності злочинів в Україні, та за результати емпіричного дослідження, визначив, що всі способи нанесення тілесних ушкоджень особі, яка відбуває покарання у виді позбавлення волі, умовно можна поділити на групи за різними критеріями: за формою діяння, за методом діяння, за методом впливу, за характером виду травматичного впливу. Автор пропонує детально проводити аналіз типових слідів, що дозволить на практиці уникнути помилок при правильній кваліфікації злочинного діяння, та зекономити сили та засоби під час розслідування справ даної категорії.

Ключові слова: злочин, покарання, спосіб, здоров'я, засуджений, позбавлення волі.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність теми визначена тим, що непроста суспільно-політична та економічна ситуація, проведення військових дій на сході України, значною мірою вплинули на криміногенну ситуацію на території України загалом та в установах виконання покарання зокрема. Так за офіційними даними Міністерства внутрішніх справ України за дев'ять місяців 2017 року, зафіксовані наступні результати роботи Національної поліції України (Мал. 1) [1].

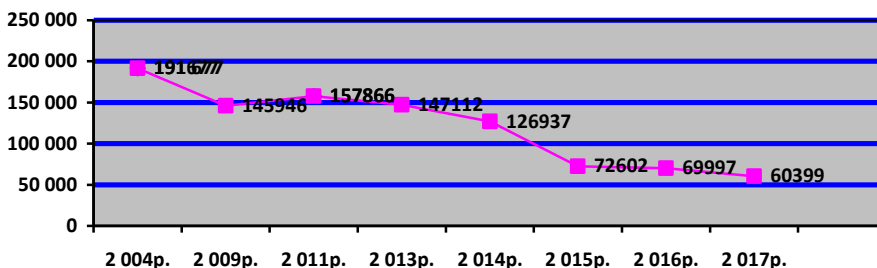
Саме зазначені вище дані, на наш погляд, визначають рівень латентності злочинності в Україні, оскільки на думку низки вчених, такий результат є наслідком збільшення латентності розглядуваної категорії злочинів. А. Ф. Зелінський свого часу дуже влучно, на нашу думку, вказував, що порівняно низький коефіцієнт злочинності в Україні – це результат насамперед винятково

високої латентності (прихованості) злочинів і погано поставленого обліку [2]. Станом на 1 червня 2017 року в Україні латентність злочинів досягла показника 1:5, про що свідчать офіційні дані. В Україні в період із січня по червень 2017 року було скоєно 317 633 злочини. Про це повідомила прес-служба Державної служби статистики. "Із загальної кількості зафіксованих правоохоронними органами кримінальних проявів 36% - тяжкі та особливо тяжкі", - йдеться в повідомленні. "Кількість потерпілих від злочинів у січні - червні 2017 року становила 223,7 тис. осіб, серед яких 80,9 тис. - жінки, 13,4 тис. - особи похилого віку та з інвалідністю 1 і 2 груп, 2,6 тис. - неповнолітні та 1,2 тис. - діти до 14 років" [3]. Враховуючи загальну тенденцію збільшення рівня латентності злочинності загалом в Україні, варто й проаналізувати рівень злочинності в установах виконання покарань (далі – УВП), та окремо заподіяння шкоди здоров'ю, особі яка відбуває покарання у виді позбавлення волі.

Вважаємо, що держава повинна забезпечити особу засудженого умовами утримання, які б не порушували її людську гідність, щоб спосіб та метод виконання міри покарання не зумовлювали страждання або труднощі такої міри, які б перевищували неминучий рівень страждань в'язня та щоб, з огляду на практичні вимоги ув'язнення, його здоров'я та добробут були забезпечені. У щорічній доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини «Про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина в Україні», за інформацією Міністерства юстиції України, станом на 1 січня 2017 року у 12 слідчих ізоляторах та 17 установах виконання покарань з функцією СІЗО, розташованих на території, що контролюється українською владою, трималося 17 495 осіб, узятих під варту та засуджених. Із них на стадії досудового розслідування – 1 947 осіб, судового розгляду (до винесення вироку) – 8 312 осіб. У 113 кримінально-виконавчих установах загалом трималося 42 600 засуджених. Із них: у 7 колоніях максимального рівня безпеки – 3 099 осіб; у 32 колоніях середнього рівня безпеки для неодноразово засуджених – 17 747 осіб; у 27 колоніях середнього рівня безпеки для вперше засуджених – 11 732 особи; у 7 колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами для тримання чоловіків – 1 595 осіб; у 4 колоніях мінімального рівня безпеки із полегшеними умовами для тримання чоловіків – 503 особи; у 11 колоніях для тримання жінок – 1 902 особи; у 4 спеціалізованих лікувальних закладах – 887 осіб; у 21 виправному центрі – 2 089 осіб.

Крім того, у 6 виховних колоніях для неповнолітніх трималося 304 особи, у дільницях соціальної реабілітації при колоніях – 1297 осіб, у лікувальних закладах при виправних колоніях (слідчих ізоляторах) – 1383 особи, в арештних домах при виправних колоніях – 204 особи, у дільницях слідчих ізоляторів при виправних колоніях – 162 особи [4, с.с. 252-253].

Кількість осіб, які трималися в пенітенціарних установах України у період 2004 – 2017 роках

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Теоретичним підґрунтям даної статті стали праці українських науковців у галузі кримінології, кримінального процесу, криміналістики а саме: К.А. Автухова, В.А. Бадири, О.В. Батюка, І.Г. Богатирьова, О.І. Богатирьової, Т.А. Денисової, О.М. Джузи, В.Г. Дрозд, А.В. Іщенко, О.Г. Колба, В.Я. Конопельського, І.М. Копотуна, Є.Д. Лук'янчикова, В.А. Львовчкіна, С.Ю. Лукашевича, В.О. Меркулової, Г.О. Радова, Н.В. Рябих, В.М. Синьова, М.В. Романова, В.А. Саса, А. Х. Степанюка, В. М. Трубнікова, С. Я. Фаренюка, І. С. Яковець, та ін. Проте, зауважимо, що аналіз наукових праць вказаних та інших авторів з проблеми заподіяння шкоди здоров'ю засуджених свідчить про недостатній рівень теоретичної розробки окремих питань, пов'язаних з належним забезпеченням прав засуджених і недопущення посягань на життя та здоров'я в процесі відбування покарань.

Формулювання мети та завдань дослідження. Мета статті полягає у висвітленні результатів власного емпіричного дослідження, методологічних і тактичних аспектів використання знань про особу злочинця при розслідуванні заподіяння тілесних ушкоджень особам, що відбувають покарання у виді позбавлення волі, та практичному виробленні пропозицій щодо удосконалення положень чинного законодавства України.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що специфіка визначення напрямів розслідування заподіяння шкоди здоров'ю особі яка відбуває покарання у виді позбавлення волі, досліджуваної категорії в переважній більшості обумовлюється характером способу вчинення цього злочину. В науці криміналістиці під способом вчинення злочину розуміють систему дій з підготовки, вчинення і приховання злочину, детермінованих умовами зовнішнього середовища і психофізіологічними властивостями особи [5, с.217]. За даними проведеного нами дослідження заподіяння тілесних ушкоджень особі яка відбуває покарання у виді позбавлення волі планувалося у 24,5% випадків [6].

Проводячи аналіз наукової літератури приходимо до висновку що всі способи нанесення тяжких тілесних ушкоджень умовно можна поділити на

групи за різними критеріями: за формою діяння, за методом діяння, за методом впливу, за характером виду травматичного впливу [7, с.53-62].

Так, за формою діяння вони поділяються на:

- заподіяння тілесного ушкодження шляхом дії, зокрема неналежної дії (наприклад, надавання медичної допомоги), прикладом таких дій варто згадати випадок у штрафних приміщеннях Полицької виправної колонії (№ 76) було виявлено засудженого К., який повідомив, що наприкінці 2015 року начальник установи разом з іншими працівниками нанесли йому тілесні ушкодження, внаслідок чого він отримав травму грудної клітки. У подальшому було встановлено, що після звернення К. до працівників медичної частини виправної колонії зазначена травма не була зафіксована в документації установи, а медична допомога вказаній особі не надавалася [4, с.256].

- заподіяння тілесного ушкодження шляхом бездіяльності (ненадання допомоги взагалі), факт ненадання медичної допомоги виявлено під час здійснення провадження в Синельниківській виправній колонії (№ 94). Після отримання засудженим С. в зазначеній установі травми у вигляді відкритого перелому правої великогомілкової кістки в середній третині зі зміщенням, останньому впродовж 16 місяців не було надано необхідної медичної допомоги. Упродовж цього часу С. шість разів етапували до міжобласної лікарні при Дніпропетровській установі виконання покарань (№ 4), в умовах якої неможливо було надати необхідного оперативного лікування. За даним фактом Уповноваженим з прав людини направлено листи до Міністерства юстиції України та прокуратури Дніпропетровської області для надання необхідної медичної допомоги С. [4, с.271];

За методом діяння:

- заподіяння тілесних ушкоджень із використанням кліматичних умов, інших об'єктивних чинників (наприклад, хвороба потерпілого);

- заподіяння тілесних ушкоджень за допомогою застосування різноманітних засобів (предмети особистого користування – 17,5 %, виробничим інструментом – 26,0 %, заздалегідь підготовленими засобами (заточками) – 34,0 %, за допомогою термічних процесів (вогнем, паром) -22,5 % т.ін.);

- заподіяння тілесних ушкоджень застосуванням лише фізичної сили (руками – 58,5 %, ногами – 22,0 %, головою іншими частинами тіла людини - 19,5 %);

За методом впливу:

- безпосередній вплив – спосіб із застосуванням фізичного, термічного або хімічного впливу безпосередньо на організм людини;

- опосередкований вплив – спосіб із застосуванням психічного насильства, що опосередковано заподіює тілесні ушкодження. Такі випадки в установах виконання покарань не поодинокі. На потерпілу особу здійснюється вплив психологічного характеру, під тиском якого він самостійно вчиняє дію, яка спричиняє йому тілесні ушкодження (наприклад, примушування жертви порізати собі вени, стрибнути з другого поверху двохярусного ліжка).

За характером виду травматичного впливу:

- удар, стискання, розтягування, розривання (відривання), щипання, скручування, ламання, штовхання, спричинення опіків, тобто катування потерпілого [6].

Варто зазначити, що поряд з вище розглянутою класифікацією зустрічаються й інші способи заподіяння тілесних ушкоджень, зокрема за ознаками кримінально-правового характеру. Так відповідно до наведеного, домінуючою класифікаційною ознакою способів підготування, вчинення і приховання таких злочинів є об'єктивна сторона. Вчиненню наперед обміркованих і спланованих тілесних ушкоджень передують ретельна підготовка, що спостерігається у кожній десятій вивченій кримінальній справі. Злочинці використовували для досягнення злочинного задуму умови і обставини, що склалися незалежно від них, а коли таких умов не виявляли, вдавалися до штучного їх створення (пошкоджували освітлення в під'їзді, створювали перешкоди, щоб потерпілий змінив маршрут слідування та інші). Навіть в умовах обмеженого часу для підготовки, коли умисел виникає раптово (спонтанно), злочинці вдаються до елементарних дій з готування, підшукують предмети на місці для заподіяння з їх допомогою тілесних ушкоджень [8, с.32].

Якщо злочинець вчинює напад один, то до своєї майбутньої жертви він підходить під будь-яким простим приводом (попросити цигарку, або прикурити, спитати час і т.п.) після чого він несподівано нападає на жертву. В деяких випадках злочинець, з метою упередження можливого опору, підходить до жертви непомітно крадучись ззаду і чинить напад з метою оглушити жертву сильним ударом по голові, чи накидаючи на шию жертви петлю або брючний пояс з метою придушити її до непритомного стану [6]. Проте варто наголосити, що у випадках коли напад здійснюється групою осіб (48,5%), злочинці користуються своєю чисельністю і нахабством і зухвало розправляються з потерпілим.

Варто погодитись із науковцями, які зазначають, що спосіб вчинення злочину проти здоров'я особи у сукупності з обставинами його вчинення обумовлює процес виникнення слідів [9, с.300]. Спосіб заподіяння тілесних ушкоджень закономірно відображується в оточуючому середовищі у вигляді слідів, які в широкому розумінні представляють слідову картину події, що відбулася. За своєю сутністю вона є фрагментом вчиненого злочину, що відбився у слідах. Тому картина події відновлюється як мозаїчна частина загального, за якою можна ідентифікувати подію як ціле за його частинами, зазначає В.О. Коновалова [10, с.430].

Аналіз слідчої і судової практики свідчить що тяжкі ушкодження що вчиняються в УВП можна умовно поділити на дві великі групи:

- вчинені на відкритій місцевості (майданчиках для прогулянки, виробничих територіях);
- вчинені в приміщеннях (житлових, виробничих).

Кожна з вказаних груп об'єднує декілька способів нападу на жертву.

Судово-слідча практика підтверджує, що місця вчинення тілесних ушкоджень обираються злочинцями в основному з урахуванням тієї обставини, де така особа частіше перебуває, де її можна застати зненацька. В одних випадках злочинці очікують жертву у визначеному місці, а в інших створюють умови для того, щоб заманити її в таке місце під благовидним приводом.

Доцільно зазначити, що кожному способу заподіяння тяжких тілесних ушкоджень (засобам та знаряддям) відповідають сліди на тілі людини та її одязі. Залежно від маси, щільності і форми, конструктивної особливості поверхні знаряддя травми, виду травматичного впливу, напряму та кута удару, сили

докладної енергії відповідно залежатиме характер тілесного ушкодження. Сліди на тілі людини її одязі як правило, віддзеркалюють конфігурацію поверхні контактної предмети, яким заподіяно відповідне тілесне ушкодження. Удари, які заподіяні тупими предметами (дошка), із великою взаємодіючою поверхнею та великим зусиллям, частенько, призводять до утворення тріщин, синців, саден, подряпин, ран, переломів [11, с.79]. В тих випадках коли тілесні ушкодження нанесені безпосередньо руками, головою, ногами, вони характеризуються саднами та гематомами округлої або овальної форми. Стосовно ж особи, яка їх спричинила, в неї також залишаються сліди взаємодії, саме на тих частинах тіла, якими і були нанесені ушкодження. Так, це можуть бути і розриви шкіри у міжпальцевої зоні, на тильному боці пальців у області основної або середньої фаланги, на кістках пальців, у складках шкіри в області п'ясткових кісток, також можуть бути садна, синці або рани. У міжпальцевих складках, у нігтьовому ложі або під нігтями залишаються частинки епідермісу, частки засохлої крові та інших виділень людського організму. Специфічними ознаками стискання пальцями рук являються численні ушкодження нігтями (садна у формі півмісяця), а якщо стискання здійснювалось лише подушечками пальців – синці у формі пальців рук.

Типовими слідами при падінні на поверхню, яке було спричинено ударом, є утворення ушкоджень з обох боків тулуба. Потрібно враховувати, що в момент падіння з висоти тіло може взаємодіяти з предметами (виступами), розміщеними на різній висоті на шляху його руху до землі. Перешкодами, що амортизують падіння, можуть виступати електричні дроти, дерева, кущі, на яких залишаються частки епідермісу, волокон одягу, кров. Залежно від щільності ґрунту, на який відбулося падіння (з врахуванням маси тіла і висоти), на ньому може утворитися як поверхневий, так і об'ємний слід взаємодії. На одязі залишаються частки контактної поверхні, на яку відбулося падіння. Варто передбачати можливість того, що жертва після падіння може повзти або перекинутися, залишаючи характерні сліди на поверхні ґрунту й одязі.

Колоті поранення утворюються знаряддями, які мають загострений бойовий кінець, обмежені розміри поперечного січення та різке перевищення довжини. До них можна віднести цвяхи, заточки, шило, і т.ін. В тих випадках коли на знаряддя діє дуже велика сила, наприклад падіння з висоти, колючу дію проявляють навіть предмети з тупою кінцівкою, арматура, палка і т.ін. Форма рани від клинка колючого знаряддя завжди залежить від його поперечного січення.

Тілесні ушкодження можуть заподіюватися ріжучими знаряддями, до яких можна віднести небезпечну бритву, ніж, уламок скла і т.ін. Різні рани утворюються завдяки протягуванню леза клинка під гострим кутом по поверхні шкіри. Зауважимо, що інформативність таких слідів не велика. Різні рани дозволяють судити лише, щодо наявності у предмета ріжучої кромки (леза) та ступеня його загостреності (за ступенем рівності країв рани та лінійних надрізів кісток). Різні рани на внутрішній стороні долоні, пальцях, та зовнішніх поверхнях плеча та передпліччя, свідчать про те, що потерпілий захищався від нападу.

Варто зазначити, що характерні сліди на тілі залишають колючо-ріжучі знаряддя, які в криміналістичному зброєзнавстві поділяються на дві групи. Перша, це зброя, яка має двосторонню заточку клинка (кинджал, кортик і т.ін.).

Друга, це знаряддя лише з одним лезом, а протилежний бік тупий, інколи має невеликий бойовий скис, або зубчики пили, має назву обушок. Як, свідчить аналіз судової практики, саме цей вид тілесних ушкоджень має кількісну перевагу над всіма іншими. В тих випадках, коли пошкоджені хрящі або кістки інколи можна встановити індивідуальні ознаки клинка. Від скоса кінцевої частини виникають сліди – траси. Їх утворення характерно тільки під час колючої дії клинка. Ототожнення проводять за правилами трасологічної експертизи. Непоодинокі випадки, коли в рановому каналі, в кістках виявляється частинка відламаного кінчика клинка, саме по ньому дуже легко ідентифікувати клинок яким було заподіяно ушкодження. Рублячи засоби (сокири, тесаки, мачете і т.ін.) так само, як і ріжучі мають лезо, але на відміну від ріжучих мають велику вагу. Ушкодження заподіюються шляхом ударів і утворюють глибокі поранення, а дрібні частини тіла (пальці) відтинаються [12, с.38].

В різноманітних конфліктних ситуаціях (сварка, бійка) спостерігаються випадки, коли в процесі боротьби одна особа хватає іншу за шию, або намагається їй закрити рота руками з метою не дати можливості кричати, і залишає на шкірі шиї та обличчі відповідні подряпини і синці. Зазвичай це не призводить до смерті.

Аналізуючи слідову картину тілесних ушкоджень, слід звернути увагу на необхідність аналізу і дослідження слідів крові, які є характерними для даного виду злочинів. Вони мають важливе інформативне значення для пізнання окремих епізодів події злочину. Іноді їх характерні особливості можуть бути єдиним доказом певного факту.

При дослідженні слідової картини тілесних ушкоджень слід звертати увагу на те, що наявні на місці сліди можуть належати не тільки злочинцю, але і потерпілому. Деякі особи після заподіяння їм тілесного ушкодження, зокрема й небезпечно для життя, вихоплювали з рук злочинця, піднімали з землі або власноручно виймали з рани знаряддя злочину, залишаючи на ньому сліди своїх рук. Слід враховувати, що у певних обставинах сліди рук потерпілого можуть залишатися на засобах злочину завчасно до його вчинення. Наприклад, коли майбутня жертва і злочинець спільно користуються цим предметом (вдома, на роботі тощо).

Висновки й перспективи подальших досліджень. Підводячи підсумок викладеного, зазначимо що саме описування способу вчинення і приховування злочину, полягає не лише у висвітленні дії або бездіяльності злочинця але і тих наслідків (слідів), які є результатом такої діяльності. Саме тому ми погоджуємося із думкою В. Г. Дрозд, що описування типових слідів злочину має відбуватися не взагалі, а стосовно конкретного способу його вчинення. В криміналістичній характеристиці спосіб вчинення тілесних ушкоджень має викладатися паралельно із слідами, які вказують на нього, або спочатку описувати типові сліди і одразу, на який спосіб вони вказують. Адже за окремими слідами можна уявити спосіб вчинення злочину. Володіючи інформацією про спосіб злочину, навіть не завжди вичерпною, можна виявити нові сліди, результат злочинної діяльності, які допоможуть визначити особу, причетну до заподіяння тілесних ушкоджень [12, с.43].

За результатами нашого емпіричного дослідження, можемо констатувати що вибір способу злочину, знарядь і засобів його вчинення обумовлюється не тільки індивідуальними особливостями злочинця, саме при плануванні нападу з

метою заподіяти тілесні ушкодження особі яка відбуває покарання у виді позбавлення волі, нападник вивчає і оцінює обстановку, з'ясовує і аналізує умови, які можуть сприяти або перешкоджати реалізації злочинного задуму. На наш погляд, навіть в установі відбування покарання умови, в яких перебуває об'єкт нападу рухомі у часі і просторі, нападник намагається визначити і обрати такий момент, коли вони будуть сприятливими для нападу. Нападник ретельно вивчає розпорядок дня потенційної жертви (коли знаходиться на самоті), які місця можуть забезпечити безперешкодне зближення і напад на жертву, а потім непомітно зникнення. Проте виникають випадки, коли злочинець не бажає очікувати формування сприятливих умов в процесі природного перебігу подій і вдається до їх підготовки особисто.

Література:

1. Rozkrytyta zlochyniv v Ukraini zbilshylosya na 25,6% porivnyano z mynulym rokom, - Avakov [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : https://ua.censor.net.ua/photo_news/436031/avakov_kilkist_skoyenyh_zlochyniv_u_2017_rots_i_zmenschylasya_na_19_infografika
2. Zelynskyy A. F. Krymynal'naya psykholohyya [Criminal psychology]. Kiyv : Yuryнком Ynter, 1999, 240 p.
3. Zlochynnist v Ukraini: opublikovana shokuyucha statystyka za 2017 rik [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.obozrevatel.com/ukr/crime/zlochinnist-v-ukraini-opublikovana-shokuyucha-statistika-za-2017-rik.htm>
4. Schorichna dopovid upovnovazhenogo z prav lyudyny pro stan dotrymannya prav i svobod lyudyny i gromadyanyna v Ukraini // Prava lyudyny: Kyiv – 2017 – 627p.
5. Belkyn R. S. Krymynalystycheskaya encyklopedyya / R. S. Belkyn. - M. : Yzd-vo BEK, 1997. - 342 p.
6. Borovyk A.V. Rezultaty anonimnogo opytuvannya zasudzhenyx osib, yaki vidbuvayut pokarannya u vydi pozbavlennya voli v UVP, shhodo zapodiyannya yim tilesnyx ushkodzhen chy katuvan / A.V. Borovyk // Rivne, - 2017. – 12 p.
7. Dmytriyev O. M. Rozsliduvannya umysnyx tyazhkyx tilesny`x ushkodzhen` / O. M. Dmytriyev, V. O. Malyarova // Byuletен z obminu dosvidom roboty. - Kyiv. - 2007. - № 168. - P. 53-62.
8. Veselskyj V. K. Suchasni mozhlyvosti vykorystannya danyx pro sposib vchynennya zlochynu v borotbi zi zlochynnisty / V. K. Veselskyj, S. M. Zavyalov, V. V. Pyaskovskij. - K. : KNT, 2009. – 160 p.
9. Krymynalystyka: V 2-x t. / Pod red. R. S. Belkina, V. P. Lavrova, Y. M. Luzgyna. - M. : VYuZSh MVD SSSR. - 1988. - t.2 – 451p.
10. Konovalova V. E. Algoritmizatsyya v teoryi krymynalystyky / V. E. Konovalova // Uchenie krymynalystyix rol v sovershenstvovanny nauchnix osnov ugolovnoho sudoproizvodstva: Mater. vuzov. yubyl. nauch.-prak. konf. (k 85-lety`yu so dnya rozhdeny`ya R.S. Belky`na): v 2-x ch. Ch.1. - M. : Akademiy`ya upravleny`ya MVD Rossy`y, 2007. - S. 425-432.
11. Didkivska S. P. Vykorystannya sudovo-medychnyx i kryminalistychnyx danyx pry rozsliduvanni zlochyniv proty lyudyny / S. P. Didkivska, P. G. Sagajdak. - K. : Atika, 2004. - 136 p.
12. Drozd V.G. Organizacijni i taktychni aspekty rozsliduvannya umysnyx tyazhkyx tilesnyx ushkodzhen / // dysertaciya kandydata yurydychnyx nauk : 12.00.09 / V.G. Drozd // Kyivskij nacionalnyj universytet vnutrishnix sprav. - K., 2009. - 234 p.

RESEARCH OF WAYS OF CAUSING HARM TO THE HEALTH OF THE PERSON WHO SERVES SENTENCE IN THE FORM OF IMPRISONMENT IN UKRAINE

Borovyk Andrii

Problem solving in general and its connection with important scientific or practical tasks. The urgency of the topic is determined by the fact that the uneasy socio-political and economic situation, the conduct of hostilities in the eastern part of Ukraine, had a significant impact on the criminal situation on the territory of Ukraine in general and in penal institutions in particular. According to the official data of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for the nine months of 2017, the following results of the work of the National Police of Ukraine (Figure 1) [1] were recorded.

RESULTS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

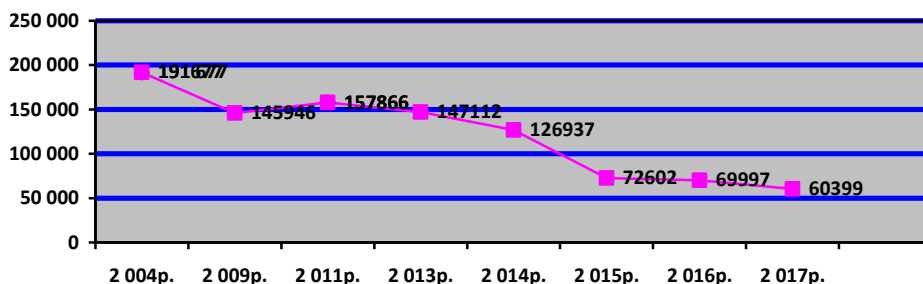
The above data, in our opinion, determine the level of latency of crime in Ukraine, because according to a number of scientists, this result is the result of an increase in the latency of the crime category under consideration. AF Zelinsky, in our opinion, very closely, in our opinion, pointed out that the relatively low rate of crime in Ukraine is the result of exceptionally high latency (concealment) of crimes and poorly set accounting [2]. As of June 1, 2017, the latency of crimes in Ukraine has reached a rate of 1: 5, as evidenced by official data. In Ukraine, from January to June 2017, 317,633 crimes were committed. This was reported by the press service of the State Statistics Service. "Of the total number of criminal offenses detected by law enforcement authorities, 36% are grave and especially grave," the report said. "The number of victims of crimes in January-June 2017 amounted to 223.7 thousand people, including 80.9 thousand - women, 13.4 thousand - elderly and disabled 1 and 2 groups, 2.6 thousand - minors and 1.2 thousand - children under 14 years old "[3]. Taking into account the general tendency of increasing the level of latency of crime in general in Ukraine, it is worth analyzing the level of crime in penitentiary institutions

(hereinafter - UVP), and individually causing harm to health, a person serving a sentence in the form of imprisonment.

We believe that the state should provide the person with the conditions of detention that does not violate her human dignity, so that the method and method of execution of the punishment did not cause suffering or difficulty that would exceed the inevitable level of suffering of the prisoner and, taking into account the practical imprisonment requirements, his health and well-being were ensured. In the annual report of the Ombudsperson of the Verkhovna Rada of Ukraine on Human Rights "On the Status of Observance of Human and National Rights and Freedoms in Ukraine", according to the Ministry of Justice of Ukraine, as of January 1, 2017, 12 investigative detention centers and 17 penitentiary institutions with the function of the SIZO located On the territory controlled by the Ukrainian authorities, there were 17,495 persons who were taken into custody and convicted. Of them, at the stage of pre-trial investigation - 1,947 people, trial (up to the sentence) - 8,312 people. In total, 113 of the Criminal-Enforcement Institutions held 42,600 convicts. Of them: in 7 colonies of the maximum level of security - 3 099 people; In 32 colonies of medium security, 17,747 people were convicted for repeated convictions; in 27 colonies of the average level of security for the first time convicted - 11 732 persons; in 7 colonies of the minimum level of security with the general conditions for the holding of men - 1 595 people; in 4 colonies the minimum level of security with the facilitated conditions for the holding of men - 503 persons; in 11 colonies for the keeping of women - 1 902 persons; in 4 specialized medical institutions - 887 people; in 21 correctional centers - 2 089 people.

In addition, in the 6 educational colonies for minors, 304 people were held, 1,263 were in the areas of social rehabilitation at colonies, 1383 in correctional colonies (investigative detention centers), in 1383 in correctional colonies - 204 in arrested colonies, in polling stations Isolators at correctional colonies - 162 persons [4, cc 252-253].

The number of people who stayed in the penitentiary institutions of Ukraine in the period 2004 - 2017 years

An analysis of recent research and publications, which began the solution to this problem, the allocation of previously unsettled parts of the general problem. The theoretical basis of this article is the works of Ukrainian scholars in the field of criminology, criminal process, and criminalistics namely: K.A. Autukhova V.A.

Badiri, O.V. Batyuk, IG Bogatyreva, OI Bogatyryova, T.A. Denisova, O.M. Dzhuzhi, VG Drozd, AV Ishchenko, O.G. Kolba, V.Ya. Konopelsky, I.M. Kopotuna, Ye.D. Lukianchikova, VA Levochkina, S.Yu. Lukashevich, VO Merkulova, G.O. Radova, N.V. Ryabykh, VM Sinova, MV Romanova V.A. Sasa, A. Kh. Stepanyuk, V. M. Trubnikova, S. Ya. Faranyuk, I. S. Yakovets, and others. However, we note that the analysis of the scientific works of these and other authors on the problem of causing harm to the health of convicts indicates an inadequate level of theoretical elaboration of certain issues related to the proper provision of the rights of convicts and the prevention of attacks on life and health in the process of serving sentences .

Formulation of research goals and objectives. The purpose of the paper is to highlight the results of its own empirical research, methodological and tactical aspects of the use of knowledge about the identity of the offender in investigating the injuries to persons serving sentences in the form of deprivation of liberty, and the practical elaboration of proposals to improve the provisions of the current legislation of Ukraine.

Presenting main material. It should be noted that the specificity of determining the directions of investigation of causing harm to a person who carries a sentence in the form of imprisonment, the category under investigation in the overwhelming majority is conditioned by the nature of the method of committing this crime. In the science of criminology under the method of committing a crime understand the system of actions for the preparation, commission and concealment of crime, determined by the conditions of the environment and psychophysiological properties of the person [5, c.217]. According to our study of causing bodily harm to a person serving sentences in the form of imprisonment was planned in 24.5% of cases [6].

In conducting the analysis of scientific literature we conclude that all methods of causing severe bodily harm can be divided into groups according to different criteria: in the form of the act, by the method of the act, by the method of influence, by the nature of the form of traumatic influence [7, c.53-62].

Thus, in the form of an act, they are divided into:

- Corruption caused by action, in particular, inappropriate action (for example, medical assistance), an example of such actions is the case in the penal premises of the Police penal colony (No. 76), the convicted K. was revealed, who reported that at the end of 2015 the head of the institution together with other workers, he suffered a bodily injury, as a result of which he received a chest injury. Subsequently, it was found that after the application of K. to the workers of the medical part of the correctional colony, the said trauma was not recorded in the institution's documentation, and medical assistance was not provided to the indicated person [4, c.256].

- causing bodily injury through inactivity (failure to provide assistance at all), the fact of non-provision of medical aid was revealed during the proceedings in the Sinelnikovskaya penal colony (No. 94). After the convict S. received in the specified institution an injury in the form of an open fracture of the right tibia in the middle third with displacement, the latter for 16 months had not been provided with the necessary medical care. During this time, S. traveled six times to an inter-district hospital at the Dnipropetrovsk penitentiary institution (No. 4), under which it was impossible to provide the necessary surgical treatment. According to the fact, the Commissioner for Human Rights sent letters to the Ministry of Justice of Ukraine and

the Prosecutor's Office of the Dnipropetrovsk region to provide necessary medical care to S. [4, c.271];

By action method:

- causing bodily harm with the use of climatic conditions, other objective factors (for example, the disease of the victim);

- injuries caused by the use of various means (personal use items - 17.5%, production tools - 26.0%, pre-prepared means (sharpening) - 34.0%, thermal processes (by fire, steam) - 22, 5% etc.);

- infliction of bodily injuries using physical force only (hands - 58,5%, legs - 22,0%, head of other parts of the human body - 19,5%);

By influence method:

- direct influence - a method with the use of physical, thermal or chemical effects directly on the human body;

- mediated influence - a method of using mental violence that indirectly causes bodily harm. Such cases in penal institutions are not isolated. The injured person is subjected to an influence of a psychological nature, under the pressure of which he independently performs an act that causes him injuries (for example, forcing the victim to cut off his veins, to jump from the second floor of a bunk bed).

By the nature of the form of traumatic influence:

- Impact, compression, stretching, breaking (tearing off), tweaking, twisting, breaking, pushing, causing burns, that is torture of the victim [6].

It should be noted that along with the classification considered above, there are other ways of causing bodily injuries, in particular on grounds of criminal law. So according to the above, the objective side is the dominant classifier of ways of preparing, committing and concealing such crimes. Premeditated and planned bodily injuries are preceded by careful preparation, which is observed in every tenth case investigated. Criminals used to achieve the criminal plan conditions and circumstances that developed independently of them, and when such conditions were not revealed, resorting to artificial creation of them (damaged lighting in the entrance, created obstacles to the victim changed the route of follow-up, etc.). Even in limited time for training, when the intent suddenly occurs (spontaneously), criminals resort to elementary cooking actions, they are looking for objects on the spot to cause bodily harm with their help [8, c.32].

If the offender commits an attack alone, he approaches his future victim under any simple reason (ask for a cigar, or smoke, ask for time, etc.), after which he unexpectedly attacks the victim. In some cases, in order to prevent possible resistance, the offender approaches the victim by stealthily stealing from behind and an offensive to stun the victim with a strong blow on his head, or throwing a loop or trouser belt on the neck of the victim to suppress it to an unconscious state [6]. However, it should be emphasized that in cases when the attack is carried out by a group of individuals (48.5%), criminals use their numbers and insolence and boldly deal with the victims.

It is necessary to agree with scientists who indicate that the way of committing an offense against a person's health together with the circumstances of his commission causes the process of occurrence of traces [9, c.300]. The method of causing bodily harm is naturally reflected in the environment in the form of traces, which in the broad sense represent a trace of the event. By its very nature, it is a fragment of the crime committed in the tracks. Therefore, the picture of the event is restored as a mosaic part

of the general, by which one can identify the event as a whole by its parts, notes V.O. Konovalova [10, c.430].

The analysis of investigative and judicial practice shows that the serious damage to the PIs can be divided into two large groups:

- committed in open areas (playgrounds, production areas);
- committed in the premises (residential, industrial).

Each of these groups combines several methods of attacking the victim.

Forensic practice confirms that the places of committing bodily injuries are chosen by the offenders mainly in the light of the circumstances in which such a person is more likely to be found abusively. In some cases, criminals expect a victim in a designated place, while others create conditions for luring her in such a place under the pretext.

It is worth pointing out that each method of causing severe bodily harm (tools and implements) is consistent with traces of the human body and its clothes. Depending on the mass, density and shape, the structural features of the surface of the weapon of the trauma, the type of traumatic impact, direction and angle of impact, the forces of energy input, respectively, will depend on the nature of bodily injury. Traces on the human body in her clothes usually reflect the configuration of the surface of the contact object, which causes a corresponding bodily injury. Attacks caused by dull objects (board), with a large interacting surface and with great effort, often lead to the formation of cracks, bruises, germs, scratches, wounds, fractures [11, c.79]. In cases where bodily injuries are caused directly by the hands, head, feet, they are characterized by saddles and hematomas of round or oval shape. Concerning the same person who caused them, she also has traces of interaction, namely those parts of the body, which were damaged. Yes, it can also be skin ruptures in the interdigital region, the back side of the fingers in the region of the primary or secondary phalanx, on the skeletons of the fingers, in the folds of the skin in the region of the heel bones, may also be bruising, bruising or wounds. In the interdigital folds, in the nail bed or under the nails are the particles of the epidermis, particles of dried blood and other secretions of the human body. Specific signs of gripping with fingers of the hand are numerous damage to the nails (a crescent in the form of a crescent), and if the compression was carried out only with the pillows of the fingers - bruises in the form of fingers.

Typical traces of falling to the surface, which was caused by impact, is the formation of injuries on both sides of the trunk. It should be borne in mind that at the time of falling from a height the body can interact with objects (projections), located at different altitudes on the way of its movement to the ground. The obstacles that absorb the fall are electric wires, trees, shrubs, on which there are particles of the epidermis, clothing fibers, and blood. Depending on the density of the soil on which the fall occurred (taking into account body weight and height), it may form a surface, as well as a voluminous, trace of interaction. On clothes, the particles of the contact surface, which was falling. It should be foreseen that the victim may crawl or jerk after falling, leaving traces on the surface of the soil and clothing.

The wounds of the wound are formed by guns that have a sharp battle end, limited cross-sectional dimensions and a sharp excess of length. These include nails, sharpening, stitching, and so on. In those cases when the weapon operates a very large force, for example, a drop from height, even the objects with blunt limb, armature, stick, etc. appear to be brittle. The shape of the wound from the blade of the barbed gun always depends on its cross-section.

Mental injuries can be caused by cutting tools, which can be classified as a dangerous razor than, a piece of glass, etc. Sliced wounds are formed due to the protrusion of the blade blade at an acute angle along the surface of the skin. Note that the informality of such tracks is not large. Sliced wounds can only be judged by the presence of the subject of the cutting edge (blade) and the degree of its sharpening (the degree of equality of the edges of the wound and the linear incisions of the bones). Sliced wounds on the inside of the palm, fingers, and the outer surfaces of the shoulder and shoulder indicate that the victim was protected from attack.

It is worth noting that the characteristic traces on the body leave the barbed-cutting tools, which in the forensic science of weapons are divided into two groups. The first one is a weapon that has a double blade sharpening (dagger, dagger, etc.). The second one is an instrument with only one blade, and the opposite side is stupid, sometimes has a small fighting skis, or the teeth are drank, is called booty. As, according to the analysis of judicial practice, this kind of bodily harm has a quantitative superiority over all others. In cases where damaged cartilage or bone is sometimes able to establish individual signs of a blade. From the bevel of the final part there are traces - trails. Their formation is characteristic only during the barbed action of the blade. Identification is carried out according to the rules of the trassological examination. There are rare cases when in a wound canal, in bones a particle of the broken tip of a blade is detected, it is very easy for him to identify the blade which caused the damage. Scraping tools (axes, blades, machetes, etc.) just like the cutting blade, but unlike the cutters, they have a lot of weight. Damage is caused by strokes and deep wounds, and small parts of the body (fingers) are detached [12, c.38].

In various conflict situations (quarrels, fights) there are cases when in the struggle one person grabs the other over the neck or tries to close her mouth with her hands in order not to allow her to scream and leave the scarring and bruise on the skin of the neck and face. Usually this does not lead to death.

When analyzing the trace pattern of bodily injuries, attention should be paid to the need for analysis and study of traces of blood that are characteristic of this type of crime. They have an important informative value for knowing certain episodes of a crime. Sometimes their characteristic features may be the only proof of a particular fact.

When investigating the trace pattern of bodily injuries, one should pay attention to the fact that the traces available on the site may belong not only to the offender but also to the victim. Some people, after causing them injuries, including life-threatening, were snatched from the perpetrators' hands, lifted from the ground or hand-picked out tools of the crime from the wounds, leaving traces of their hands on it. It should be borne in mind that in certain circumstances traces of the victim's hands may remain on the means of the crime in advance of his commission. For example, when the future victim and the offender share this subject (at home, at work, etc.).

Conclusions and perspectives of further research. Summing up the above, we note that describing the way of committing and concealing a crime consists not only in coverage of the actions or inactions of the offender but also the consequences (traces) that are the result of such activity. That is why we agree with VG Drozd that the description of the typical traces of a crime should not occur at all, but in relation to the specific method of its commission. In forensic characterization, the method of committing bodily injuries should be laid out in parallel with the traces that point to it, or at first describe the typical tracks and immediately, in what way they indicate. After

all, in individual tracks one can imagine a way of committing a crime. Owning information about the method of crime, even not always exhaustive, can reveal new traces, the result of criminal activity that will help identify a person involved in causing bodily harm [12, c.43].

According to the results of our empirical research, we can state that the choice of the method of crime, tools and means of its commission is determined not only by the individual features of the offender, it is when planning an attack to inflict bodily harm on the person serving a sentence in the form of imprisonment, the attacker examines and assesses the situation, with It examines and analyzes the conditions that may facilitate or hinder the implementation of a criminal plan. In our view, in the establishment of punishment, the conditions in which the object of attack is moving in time and space, the attacker tries to determine and choose a moment when they will be favorable for the attack. The attacker thoroughly examines the timing of the day of the potential victim (when he is alone), which places can provide unimpeded rapprochement and assault on the victim, and then the unnoticeable disappearance. However, there are cases where the perpetrator does not want to expect the formation of favorable conditions in the course of the natural course of events and resorted to their training personally.

References:

1. Rozkryttya zlochyniv v Ukraini zbilshylosya na 25,6% porivnyano z mynulym rokom, - Avakov [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : https://ua.censor.net.ua/photo_news/436031/avakov_kilkist_skoyenyh_zlochyniv_u_2017_rots_i_zmenshylasya_na_19_infografika
2. Zelynskyy A. F. Krymynal'naya psykholohyya [Criminal psychology]. Kiyv : Yuryнком Ynter, 1999, 240 p.
3. Zlochynnist v Ukraini: opublikovana shokuyucha statystyka za 2017 rik [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.obozrevatel.com/ukr/crime/zlochinnist-v-ukraini-opublikovana-shokuyucha-statistika-za-2017-rik.htm>
4. Schorichna dopovid upovnovazhenogo z prav lyudyny pro stan dotrymannya prav i svobod lyudyny i gromadyanyna v Ukraini // Prava lyudyny: Kyiv – 2017 – 627p.
5. Belkyn R. S. Krymynalystycheskaya encyklopedyya / R. S. Belkyn. - M. : Yzd-vo BEK, 1997. - 342 p.
6. Borovyk A.V. Rezultaty anonimnogo opytuvannya zasudzhenyx osib, yaki vidbuvayut pokarannya u vydi pozbavlennya voli v UVP, shhodo zapodyyannya yim tilesnyx ushkodzhen chy katuvan / A.V. Borovyk // Rivne, - 2017. – 12 p.
7. Dmytriyev O. M. Rozsliduvannya umysnyx tyazhkyx tilesnyx ushkodzhen / O. M. Dmytriyev, V. O. Malyarova // Byuletyn z obminu dosvidom roboty. - Kyiv. - 2007. - № 168. - P. 53-62.
8. Veselskyj V. K. Suchasni mozhlyvosti vykorystannya danyx pro sposib vchynennya zlochynu v borotbi zi zlochynnisty / V. K. Veselskyj, S. M. Zavyalov, V. V. Pyaskovskiy. - K. : KNT, 2009. – 160 p.
9. Krymynalystyka: V 2-x t. / Pod red. R. S. Belkyna, V. P. Lavrova, Y. M. Luzgyna. - M. : VYuZSh MVD SSSR. - 1988. - t.2 – 451p.
10. Konovalova V. E. Algoritymyzacyya v teoryi krymynalystyky / V. E. Konovalova // Uchenie krymynalystyix rol v sovershenstvovanyy nauchnix osnov ugolovnoho sudoproyzvodstva: Mater. vuzov. yubyl. nauch.-prak. konf. (k 85-letyyu so dnya rozhdenyya R.S. Belkyna): v 2-x ch. Ch.1. - M. : Akademy`ya upravleny`ya MVD Rossy`y, 2007. - S. 425-432.

11. Didkivska S. P. Vykorystannya sudovo-medychnyx i kriminalistychnyx danyx pry rozsliduvanni zlochniv proty lyudyny / S. P. Didkivska, P. G. Sagajdak. - K. : Atika, 2004. - 136 p.
12. Drozd V.G. Organizacijni i taktychni aspekty rozsliduvannya umysnyx tyazhkyx tilesnyx ushkodzen/ // dysertaciya kandydata yurydychnyx nauk : 12.00.09 / V.G. Drozd // Kyivskyj nacionalnyj universytet vnutrishnix sprav. - K., 2009. - 234 p.